

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 12/1 2023 s. 346-361, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE UMUT VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN AZİM ÜZERİNDEKİ YORDAYICI ETKİSİ

İsa Yücel İŞGÖR*

Sezai DEMİR**

Aytekin GÜRTEPE***

Geliş Tarihi: Ekim, 2022

Kabul Tarihi: Şubat, 2023

Öz

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinde umut ve kişilik özelliklerinin öğrencilerin azim düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada ayrıca, anne baba birliktelik durumuna ve algılanan gelir düzeyine göre öğrencilerin azim, umut ve kişilik özellikleri arasındaki farklılaşmanın anlamlı düzeyde olup olmadığı ele alınmıştır. Araştırmanın çalışma evreni, Balıkesir il merkezinde bulunan Balıkesir Necatibey Eğitim Fakültesi'nin 2020-2021 öğretim yılında öğrenim hayatına devam eden öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu evren içerisinden uygun örnekleme yöntemiyle seçilmiş, 193'ü kadın (% 77,5), 56'sı erkek (% 22,5) toplam 249 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem grubundaki öğrencilerin yaşlarının 18-32 aralığında olduğu görülmüştür. ($X=19,86$ $Ss=2,27$). Araştırmada veri toplama yöntemlerinden kişisel bilgi formu, Kısa Azim Ölçeği, Sürekli Umud Ölçeği, Beş Faktör Kişilik Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin umut ve kişilik özelliklerinin öğrencilerin azim düzeylerini anlamlı bir şekilde yordadığı, umut ve kişilik özelliklerinin birlikte azim puanlarındaki değişimin %43'ünü açıkladığı görülmüştür. Ebeveynlerin birliktelik durumuna göre azim ve umut puanları arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı bulgulanmıştır. Ebeveynlerin birliktelik durumuna göre kişilik özelliklerinden gelişime açıklık puan ortalamaları açısından ebeveynleri birlikte olan bireylerin puanları ile ebeveynleri ayrı olan bireylerin puanları arasında ebeveynleri ayrı olan bireyler lehine anlamlı bir farkın olduğu saptanmıştır. Son olarak öğrencilerin algılanan gelir düzeyi açısından azim, umut ve kişilik özellikleri arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Azim, umut, kişilik özellikleri.

* Doç. Dr.; Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, isayucel.isgor@mku.edu.tr

** Dr. Öğr. Üyesi; Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, sezaidemir@mku.edu.tr

*** Uzman Psikolojik Danışman; Balıkesir Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, gurtepeaytekin@gmail.com
Araştırmanın Etik Kurulu İzni: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Komisyonu, 22.02.2021 tarih ve E.12542 sayılı karar.

THE PREDICTIVE EFFECT OF HOPE AND PERSONALITY FEATURES ON PERSEVERANCE IN UNIVERSITY STUDENTS

Abstract

In this study, it was aimed to examine the predictive effects of hope and personality traits on students' perseverance levels in university students. In the study, it was also discussed whether there was a significant difference between the determination, hope and personality traits of the students according to whether the parents were married or not and the perceived income level. The study population of the research is the students of Balıkesir Necatibey Education Faculty in the 2020-2021 academic year. The sample of the study consists of 249 students, 193 female (77.5%) and 56 male (22.5%) selected by convenient sampling method from this universe. It was observed that the ages of the students in the sample group were between 18-32. ($\bar{X}=19.86$ Sd=2.27). Personal information form, Brief Perseverance Scale, Persistent Hope Scale, and Five Factor Personality Scale were used as data collection methods in the study. According to the findings obtained from the study, it was seen that students' hope and personality traits predicted students' perseverance levels significantly, and that hope and personality traits together explained 43% of the change in perseverance scores. It was found that there was no significant difference between the perseverance and hope scores of the parents according to the state of being together. It was determined that there was a significant difference between the scores of the individuals whose parents were together and the scores of the individuals whose parents were separated, in favor of the individuals whose parents were separated, in terms of the mean scores of openness to development from personality traits according to the coexistence of the parents. Finally, it was observed that there was no significant difference between perseverance, hope and personality traits in terms of students' perceived income level.

Keywords: Perseverance, hope, personality trait.

Giriş

Geçmişten bu yana psikoloji, psikolojik kökenli problemlerin tanımlanması, önlenmesi ve ortadan kaldırılması ile meşgul olmuştur. Yakın bir tarihe kadar insanların psikolojik anlamda güçlü taraflarının ele alınması ise daha sınırlı bir çerçevede kalmıştır. Bu anlayış araştırmacılar tarafından zamanla bireylerin ruh sağlığı açısından sorunlu yönlerine odaklanmaktan, psikolojik anlamda sağlamlılığını ve gelişmeyi sağlayan konuların incelenmesine doğru yön değiştirmiştir. Bu değişim pozitif psikoloji olarak tanımlanmış ve bu hareket araştırmacıları sadece psikopatolojik olanı araştırmaktan ziyade psikolojik sağlamlılığın temel koşullarının incelenmesine davet etmiştir (Valle, Huebner, ve Suldo 2006).

Pozitif psikoloji, karakterin güçlü ve ayrıca olumlu yönlerini ve bireyin sahip olduğu erdemleri ele alır. Başka bir ifade ile bireyin kişisel gelişimini en üst düzeyde gerçekleştirmek için potansiyellerinin uygunluğuna göre hayatlarını sürekli geliştirme isteği içinde olduğu esasına dayanır (Fujikawa, Lee, Chan, Catalano, Hunter, Bengtson, ve Rahimi, 2013). Seligman ve Csikszentmihalyi (2014), pozitif psikolojiyi üç temele dayandırır. Birincisi bireyin öznel ve değerli kişisel yaşantıları ile ilgilidir. Bu öznel temel, bireyin geçmişteki öznel iyi-oluşunu, tatmini ve memnuniyetini, gelecekteki umudu ve iyimserliği ve şu andaki akışı ve mutluluğu içerir. İkinci temel ise bireyin sevgi ve meslek becerisi, cesaret etme, kişilerarası beceri, estetik duyarlılık, azim, affetme, özgünlük olma, ileri görüşlülük, maneviyat, ileri düzey yetenek ve bilgelik gibi olumlu kişisel özellikleri hakkındadır. Üçüncü temel de sorumluluk, iş ahlakı, özgecilik, tolerans ve benzeri bireyin grup içi davranışları ile ilgilidir. Özetle söylemek gerekirse

pozitif psikoloji bireylerin ve grupların ortalama düzeyde kişisel gelişimi için kapasitelerine uygun bir biçimde yaşamlarını devam ettirmelerine odaklanır.

Pozitif psikolojinin öznel temeli ile ilgili olan umut kavramı, kişinin hayatındaki durumlara ve koşullara, bazen de dünyaya bakışı sonucundaki olumlu ve mantıklı beklentisine dayanan iyimser bir zihin durumu olarak tanımlanabilir (Leonov, 2019). Çelikel ve Erkorkmaz, (2008), umudu; kişinin geleceğe yönelik olumlu beklentileri olup, bireyin gelecekte karşısına çıkabilecek problemlerin üstesinde gelebileceğine olan inanç şeklinde tanımlar. Umudun ekseriyetle gelecekte olması istenen yaşam planlarına odaklanan duygusal bir süreç olarak algılanır (Yıldız, 2018). Umudun hedefe yönelik enerji ile istenen hedeflere ulaşmak için takip ettiğimiz yolların etkileşimi üzerine kurulan olumlu bir motivasyonel durumu olarak tanımlanabilir (Ong ve ark., 2018; Yıldız, 2018). Umudun iki temel bileşeni içerir. Birincisi kişinin sahip olduğu etkili stratejilerini fark etmesi ve ikincisi ise bu stratejilerini belirlediği hedefleri gerçekleştirirken kullanma konusundaki becerisinin artması üzerine odaklanmasıdır (Yip ve Tse, 2019). Umudun düzeyi yüksek olan kişiler alternatif stratejiler bulma ve alternatifleri çoğaltmakta daha başarılıdır. Ayrıca umutlu bireyler umutsuz olanlara göre bazı alanlarda (ör; atletik başarı, akademik başarı, başa çıkma mekanizmaları) hedeflerine daha kararlı bir biçimde odaklanır ve kendilerine daha uzun sürede tamamlanan zor hedefler koyabilirler. Umudun düzeyi düşük kişiler ise temel hedefleri ayırt etmekte, belirlemede ve sürdürmede zorluk çekerler (Cheavens, Heiy, Feldman, Benitez, ve Rand, 2019; Snyder, Rand ve Sigmon, 2002). Tarhan (2012) tarafından yapılan bir çalışmada bireylerin yüksek düzeyde umuda sahip olmalarının bireylerdeki yaşam amacı düzeyini de artırdığını ve bu kişilerde hedeflere ulaşma konusunda kendilerine olan güvenlerinin yüksek düzeyde olduğu ortaya konmuştur. Bu nedenle amaçlara ulaşmak için daha çok seçenek üretebildiklerini göstermiştir. Umudun bireyin baş etmek zorunda kaldığı psikolojik veya fizyolojik engelleri aşmada önemli bir faktördür. (Keleş, 2011).

Umudun pozitif sonuç beklentisi ile ileriye dönük hedef koymayı ve bu hedeflere ulaşmak için alternatif yollar üretmeyi içermektedir. Bu hedefleri güçlülere karşı devam ettirmek ise bireyin azim düzeyine bağlıdır.

Pozitif psikolojinin bireysel düzeyi ile ilgili olan azim kavramı; her türlü engel, zorluk veya caydırmalara rağmen hedeften uzaklaşmayıp hedef doğrultusundaki davranışlara istikrarlı ve gönüllü bir şekilde devam etmek şeklinde tanımlanır. Azim, bu zorluklara rağmen bir şeyi yapma ya da elde etme ve başladığı işi bitirme çabasıdır (Littman-Ovadia ve Lavy, 2016; Oxford ve Bolaños-Sánchez, 2016). Buradan yola çıkarak azim ve umudun birbirlerini destekleyen bilişsel parçalar olduğu söylenebilir. Azim düzeyi yüksek kişiler hedefe ulaşmayı uzun bir süreç olarak görür. Bu kişilerin en büyük avantajı hedefe ulaşmaya yönelik kalıcı bir kararlılığının olmasıdır. Hayal kırıklığı yaşayan, çalışma istekliliğini yitiren bireyler hedeflerine ulaşma kararlılığından vazgeçerken, azim sahibi bireyler hedefe varmak için atılması gereken adımları kararlılıkla atar (Ayaz ve Eşici, 2017; Duckworth, Peterson, Matthews ve Kelly, 2007). Zorlukların üstesinden gelmek için azmetmek karakter oluşumuna da yardımcı olur. Kern (2017) azmin, yüksek başarı seviyesi isteyen alanlarla (ör; akademik başarı, spor, iş hayatı vb.) ilişkili olduğunu saptamıştır. Duckworth ve ark. (2007) azim düzeyi yüksek olan bireylerin azim düzeyleri düşük olanlara göre kariyer planlamalarında daha az değişimlere gittiklerini ifade etmiştir. Friedman ve Robbins (2012) yaptığı çalışmada, azmin tek başına iyi ya da kötü amaçlar için de kullanılabilirliğini bildirmiştir. Yaptıkları çalışmada, umudun ve azmin dengeli birleşimi iyiye yönelik doğru bir amaç belirlemeye yardımcı olacağını dile getirmişlerdir. Onlara göre, azim

olmadan başarılı bir sonuç umut etmek, düşünceleri eyleme dönüştürmede yetersiz kalacaktır. Umudun ve azmin birlikte kullanılmasının, iyi hedeflere ulaşmak için yapılan davranışların üzerinde düzenleyici bir etkisi olduğunu da belirtmişlerdir.

Bireylerin azim ve umut tutumları üzerinde kişilik özelliklerinin de önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Kişiliğin herkes tarafından kabul gören bir tanımı olmamakla birlikte Burger (2006) kişiliği bireyin kendi içsel süreçlerine dayanan tutarlı davranış kalıpları ve kişilik içi süreçler olarak ele almıştır. Diğer bir tanımla kişilik, bireylerin davranışlarına yön veren nispeten sabit özellikler bütünü şeklinde ele alınabilir. Başka bir tanımda ise kişilik bireyi diğer insanlardan farklı yapan ayırıcı özellikler şeklinde ele alınabilir. Kişilik araştırmacılarının genel bir uzlaşısı ile beş faktör kişilik yapısının kişiliğe dair en kapsamlı model olduğu belirtilmektedir. Bu modelde dışadönüklük, yumuşak başlılık, öz-denetim, duygusal denge (nörotizm) ve gelişime açıklık kişiliğin bileşenleri olarak kabul edilmektedir (Goldberg, 1990; McCrae ve Löckenhoff, 2010). Burger (2006) kişiliği oluşturan özelliklerin genellikle beş temel faktörden oluşabileceğini dile getirmiştir.

Beş faktör kişilik özellikleri kısaca ele alındığında; *duygusal dengelilik* bireyin duygusal dengesinin olup olmadığını ifade eder. Duygusal dengesizliği olan bireyler, kaygı, stres, depresyon ve öfke gibi negatif duygu durumlarını daha yoğun olarak yaşama eğilimi vardır. Bu kişiler görülen en temel özellikler huzursuzluk, endişelilik hali, üzgün olma ve stresli yaşam zorluklarının üstesinden gelme konusunda zayıftır. Duygusal dengelilikte ise birey stres düzeyini etkili bir biçimde yöneten, daha sakin ve rahat kimselerdir (Chamorro-Premuzic ve Furnham, 2007).

Dışadönüklük sık ve yoğun kişilerarası etkileşim ile ilgilidir. Dışadönük olan bireyler insan ilişkilerinde sıcak, girişken, atılgan olurlar. Dışadönüklük düzeyi düşük olan bireyler büyük gruplar yerine birkaç yakın arkadaşına sahip olmayı tercih ederler. *Gelişime (deneyime) açık* olan bireyler akıcı bir düşünce tarzına sahiptir ve yeni deneyimler (yeni entelektüel etkinliklerin içinde bulunma, karşılaşılan yeni duygu ve düşünce tarzlarına açık olma vb.) arayışındadır. Bu özelliği düşük olan bireyler geleneksel olanı yeniliğe tercih ederler. *Yumuşak başlılık (uyumluluk)* ise bencillikten uzak olma ve insanlara sempatik, sıcak, alçakgönüllü ve hoşgörü ile yaklaşmayla ilişkilidir. Bu düzeyi düşük olan bireyler insanlara karşı daha umursamaz veya düşmanca tutum sergileme eğiliminde olurlar. *Sorumluluk (öz-denetim)* ise amaçlarına uygun olan davranışları düzenleme ile ilgilidir. Bu düzeyi yüksek olan bireylerden amaç yönelimli ve düzenli olması, görev bilincinin yüksek olması beklenir. Sorumluluk düzeyi düşük olan bireyler bir programı takip etmekte zorlanırlar, dağınık olurlar (Çivitci ve Arıcıoğlu, 2012; McCrae ve ark., 2010).

Alan yazın genel olarak incelendiğinde azmin pozitif psikolojik özellikler üzerinde koruyucu etkisine dair birçok araştırma bulgusu yer almaktadır. Singh ve Jha, (2008) öğrencilerin azim düzeyleri arttıkça pozitif duygularının arttığını, negatif duygularının ise azaldığını, Vinothkumar ve Prasad, (2016) azmin öznel iyi oluş ile pozitif yönlü bir ilişkisinin olduğunu, Kim ve Lee, (2015). azim düzeyi yüksek bireylerin depresif duygular yaşasalar bile azim düzeyi düşük bireylere göre intiharı çok daha az düşündüklerini, Kleiman, Adams, Kashdan ve Riskind, (2013) azmin yaşamda anlamı arttırdığını, bunun da intihar düşüncesini azalttığı yönelik bulgular mevcuttur. 313 lisans öğrencisi üzerinde yapılan ve azmin öğrencilerin depresyon, kaygı durumu ve stres düzeylerine etkisinin incelendiği bir başka çalışmada ise öğrencilerde azim düzeyinin artması öğrencilerin depresyon kaygı ve stres düzeylerini azalttığı tespit edilmiştir Özhan ve Boyacı, (2018).

Ayrıca yapılan literatür taramasında azim ile umut, yaşamın anlamı ve akademik başarı arasında ilişkinin olduğu yönünde bulgular yer almaktadır. Farklı çalışmalarda azim düzeyi yüksek bireylerin olumsuz yaşam olaylarına karşı dayanıklılıklarının daha yüksek olduğu ve bu özelliği ile azmin önleyici bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir (Lee, 2017; Sarıçam ve ark., 2016; Vela ve ark., 2015; Weisskirch, 2018). Bununla birlikte azim değişkeninin bireylerin umut düzeylerine de katkı sunduğu yönünde çalışmalar mevcuttur. Duckworth ve ark (2009) bireylerin uzun vadeli hedeflerini gerçekleştirebileceğine umut düzeylerinin yüksek olmasının bireylerin azim düzeylerini de arttırdığını vurgulamışlardır. Azim bireylerin umut düzeyi ile yakından ilişkilidir ve azim bireylerde olumsuz yaşantılara karşı önleyici bir role sahiptir (Lee, 2017; Sarıçam ve ark., 2016; Vela ve ark., 2015). Proyer, Gander, Wellenzohn ve Ruch, (2014) da azimli olan bireylerin gelecekle ilgili daha umutlu ve daha iyimser bir tutum içerisinde olduklarını ifade etmiştir. Bu doğrultudaki bir başka çalışmada ise Snyder ve ark. (2002) umudu yüksek olan bireylerin umudu düşük olan bireylere nazaran kendilerine daha zor hedefler seçtikleri ve bu hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik inançlarının daha yüksek olduğunu, karşılaştıkları zorlukları üstesinden gelinebilecek durumlar olarak gördüklerini ve bu konuda hedefe ulaşmaya dönük farklı çözümler üretebilmeye yatkın olduklarını tespit etmiştir.

Azim ile kişilik özellikleri arasındaki bağıntıya dair az sayıda da olsa çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmalarda genel itibariyle beş faktör kişilik yapısı ile azim arasındaki ilişkinin incelendiği görülmüştür. Duckworth ve ark. (2007) tarafından yapılan çalışmada azim ile büyük beşli kişilik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiş ve iki değişken arasında pozitif yönde anlamlı ilişkinin olduğu bulunmuştur. Bir başka çalışmada ise Ayaz ve ark. (2017) azim ve beş faktör kişilik yapısı arasındaki ilişki ele alınmış ve azim ile en yüksek ilişki sorumluluk boyutu arasında olurken en düşük ilişki ise deneyime açıklık arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu yöndeki farklı bir çalışma ise Lin ve Chang, (2017) tarafından 1504 lise öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Çalışma sonucunda beş faktör kişilik boyutlarından dışadönüklük dışındaki diğer kişilik boyutlarının azmin anlamlı bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Benzer bir çalışmada da Ivcevic ve Brackett, (2014) azmin okul ile ilgili memnuniyet ve sorumluluk temelli davranışlarla ilişkili olduğunu tespit edilmiştir. Mevcut araştırmalardan da anlaşılacağı üzere azmin birçok psikolojik özelliğimiz üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Araştırmanın temel amacı umut ve azim ile beş faktör kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada amaca uygun olarak aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

- Umud ve beş faktör kişilik özelliklerinin azim üzerinde yordayıcı bir etkisi var mıdır?
- Üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinin birliktelik durumuna göre azim, umut ve kişilik özellikleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
- Üniversite öğrencilerinde algılanan gelir düzeyi açısından azim, umut ve kişilik özellikleri arasındaki farklılaşma anlamlı mıdır?

Yöntem

Araştırma modeli

Yapılan araştırma üniversite öğrencilerinde kişilik özelliklerinin öğrencilerin azim ve umut düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisini incelemeye yönelik betimsel araştırma türlerinden korelasyonel bir çalışmadır.

Araştırma grubu

Araştırmanın örneklemini 2020-2021 öğretim yılında Balıkesir Üniversitesi Necatibey eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örnekleme giren 249 öğrenci uygun örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Örneklem grubundaki öğrenciler yaş itibarıyla 18-32 yaş arasındadır (\bar{X} =19,86 Ss= 2,27) ve bu öğrencilerin 193'ü kadın (%77,5), 56'sı erkektir (% 22,5).

Veri toplama araçları

Araştırmada veri elde etmek için dört farklı ölçek kullanılmıştır. Bu ölçekler; Synder ve ark. (1991)'nin geliştirdiği Tarhan ve Bacanlı, (2015)'nin Türkçe'ye uyarladığı Sürekli Umut Ölçeği, Duckworth ve ark. (2009)'nin geliştirdiği, Sarıçam ve ark. (2016)'nin Türkçe'ye uyarladığı Kısa Azim Ölçeği, Tatar (2017) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan Büyük Beş-50 Kişilik Testi (B5KT-50-Tr) ve araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formudur.

Sürekli umut ölçeği

Synder ve ark. (1991)'nin geliştirdiği, Tarhan ve Bacanlı (2015)'nin Türkçe'ye uyarlamasını yaptığı sürekli umut ölçeği 12 maddeden oluşan likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin alternatif yollar düşüncesi ve eyleyici düşünceler olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Bu iki alt boyut toplam varyansın %61'ini açıklamaktadır. Ölçeğin puanlanması kesinlikle doğru (1) ve kesinlikle yanlış (8) olmak üzere 8'li likerttir. Geçerlik çalışmaları kapsamında yapılan açımlayıcı faktör analizinde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testi kullanılmış ve analiz sonucuna göre KMO değeri .86 olarak tespit edilmiştir. Faktör analizi sonuçları ölçeğin iki faktörlü ve iyi uyumlu bir yapıda olduğunu ortaya koymuştur. Ölçek için yapılan güvenilirlik çalışmalarında ise iç tutarlılık katsayısı kullanılmış ve Cronbach Alpha değerinin .83 olduğu görülmüştür. Bu çalışma kapsamında ise ölçeğin iç tutarlılık katsayısı alt boyutlar için .70 düzeyinde ölçeğin tamamı için ise .81 olarak tespit edilmiştir.

Kısa azim ölçeği

Duckworth ve Quinn (2009)'in geliştirdiği ölçek, Sarıçam, Çelik ve Oğuz (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. 5'li likert olarak (bana hiç uygun değil=1 ve tam bana göre=5) geliştirilen ölçek 8 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin ilginin tutarlılığı ve gayrette ısrar olmak üzere iki alt boyutu vardır. Doğrulayıcı faktör analizine göre 2 faktörlü modelin uyum indeksi değerleri ($\chi^2(19, N = 1,554) = 188.52, p < .001; RMSEA = .076 (90\% CI = .066-.086), CFI = .96$) olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin geçerlik çalışmasında kısa azim ölçeği ile uzun azim ölçeği arasındaki korelasyona bakılmış ve iki ölçek arasında $r=.91, p<.01$ önem düzeyinde pozitif yönde yüksek ilişki bulunmuştur. Güvenirlik çalışmasında ise Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlilik katsayıları gayrette ısrar alt boyutu için .70, ilginin tutarlılığı alt boyutu için .77 ve ölçeğin bütünü için .82 olarak bulunmuştur.

Ölçeğin bu çalışma için alt ölçeklere ait cronbach alpha güvenirlilik katsayıları .60 ile .72 olarak bulgulanmıştır. Bu çalışmada ise cronbach alpha güvenirlilik katsayısı ölçeğin toplamı için .70 olduğu görülmüştür.

Büyük beş kişilik testi-50 (B5KT-50)

Saucier ve ark. (2002) tarafından geliştirilen ve Tatar (2017) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan büyük beş kişilik testi-50 (B5KT-50) dışa dönüklük, uyumluluk, sorumluluk,

duygusal denge ve gelişime açıklık olmak üzere beş faktörden oluşmaktadır. Ölçek her faktörde 10 madde olmak üzere toplamda 50 maddeden oluşmaktadır (Caprara ve ark., 1993; Gow ve ark., 2005; Saucier ve ark., 2002). 5’li likert olarak tasarlanan ölçek, “bana çok uygun” =5, “biraz uygun” =4, “orta/kararsız” =3, “uygun değil” =2 ve “hiç uygun değil” =1 şeklinde puanlanmaktadır. Geçerlik çalışmasına yönelik yapılan doğrulayıcı faktör analiz sonucunda B5KT-50-Tr’nin beş faktörle toplam varyansın yaklaşık %36’sını açıkladığı ve uyumlu bir modelin olduğu görülmektedir. Benzer ölçek geçerliği kapsamında Büyük Beş-50 Kişilik Testinin Türkçe formu ile beş faktör kişilik testi-kısa formu (5FKE-KF) arasındaki ilişkiye bakılmış ve iki form arasında .51 ile .66 arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tatar, 2017). Güvenirlik çalışmasında ise testin Cronbach Alpha iç tutarlık değerleri .67-.79 arasında yer aldığı belirlenmiştir. Bu çalışmada Cronbach Alpha güvenirlilik katsayısı ölçek toplam puanı için .91 olduğu görülmüştür. Büyük Beş Kişilik Testi’nin alt ölçeklerinin ait Cronbach Alpha güvenirlilik katsayı değerleri ise .83 ile .90 arasında tespit edilmiştir.

Kişisel bilgi formu

Bu form araştırmacıların kendisi tarafından geliştirilmiştir. Formda, öğrencilerin yaş, cinsiyet, sınıf, ekonomik gelir, yetiştiği yer, doğum sırası, ana-baba birliktelik durumu ve ana-baba tutumu gibi sosyo-demografik özellikleri belirlemeye ilişkin sorular yer almaktadır.

İşlem

Çalışmaya 2020 – 2021 öğretim yılının bahar döneminde Balıkesir Üniversitesi Necatibey eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrenciler katılmıştır. Ölçek uygulamaları yapılmadan önce uygulamaya yönelik Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Komisyonu biriminden etik kurul onayı alınmıştır (Evrak Tarih ve Sayısı: 19/02/2021-E.12180) Öğrencilere öncelikle formların nasıl doldurulacağı ile ilgili kısa bilgi verilmiş ve sonrasında öğrencilerden ilgili formları doldurmaları istenmiştir. Uygulamaya 268 öğrenci katılmıştır. Uygulama neticesinde ölçek ve formlar öncelikle teker teker kontrol edilmiş ve hatalı, eksik veya önem verilmeden cevaplandığı tespit edilen 19 form analizden çıkarılmıştır.

Verilerin analizi

Araştırmada değerlendirme işlemi araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Öncelikle veriler SPSS analiz programına geçirilmiş ve hipotezler doğrultusunda uygun olan istatistiki analizlere yer verilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmek için normallik testi verilerine bakılmıştır. Normallik testi sonucunda ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiği belirlenmiş ve buna bağlı olarak analizlerde parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Çalışmada ise istatistiki yöntemlerden yüzde, frekans, korelasyon basit doğrusal regresyon analizi ve tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi olarak $p < .01$ ve $.05$ değerleri baz alınmıştır.

Bulgular

Çalışmada istatistik analizleri sonucunda elde edilen ortalama, standart sapma ve değişkenler arasındaki korelasyon değerleri tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Çalışmaya ilişkin ortalama, standart sapma ve korelasyon değerleri (N=249)

	1	2	3	4	5	6	7
1 Azim	1,000						
2 Umut	,604**	1,000					
3 Dışa dönüklük	,390**	,512**	1,000				
4 Uyumluluk	,207**	,251**	,304**	1,000			
5 Sorumluluk	,222**	,160*	,073	,448**	1,000		
6 Duygusal Denge	,409**	,333**	,307**	,155*	,141*	1,000	
7 Gelişime Açıklık	,106	,131*	,178**	,376**	,529**	,159*	1,000
X	27,84	49,94	33,31	41,05	39,46	28,98	36,45
Ss	5,11	7,27	8,64	7,00	10,37	9,63	8,15

**p< .01 düzeyinde anlamlı

*p< .05 düzeyinde anlamlı

Tablo 1'e bakıldığında öğrencilerin azim düzeyi ile kişilik boyutları arasında en yüksek korelasyonun duygusal denge boyutu ile olduğu ($r = .409$, $p < .01$), en düşük korelasyonun ise gelişime açıklık boyutu arasında olduğu tespit edilmiştir ($r = .106$, $p > .05$). Öğrencilerin umut düzeyi ile kişilik boyutları arasında en yüksek ilişkinin dışa dönüklük boyutu ile olduğu ($r = .512$, $p < .01$), en düşük ilişkinin ise gelişime açıklık boyutu ile olduğu tespit edilmiştir ($r = .131$, $p < .05$).

Çalışmada öğrencilerin kişilik özellikleri ile umut düzeylerinin azim üzerinde yordayıcı etkisi olup olmadığını tespit etmek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Analiz öncesinde verilerin aralık ölçeğinde olması, değişkenler arası doğrusal korelasyonun olması, dağılımın normalliği ve değişkenler arası çok yüksek ilişkinin olmaması gibi şartları taşıyıp taşımadığına bakılmıştır. Sonuç itibarıyla verilerin çoklu doğrusal regresyon analizi için gerekli şartları taşıdığı tespit edilmiştir. Çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Azmin yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları (N=249)

Değişken	B	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	5,151	2,099	-	2,454	,015	-	-
Umut	,334	,041	,475	8,206	,000	,604	,467
Dışa dönüklük	,053	,035	,089	1,519	,130	,390	,097
Uyumluluk	-,008	,042	-,012	-,202	,840	,206	-,013
Sorumluluk	,079	,030	,161	2,650	,009	,221	,168
Duygusal denge	,115	,028	,217	4,159	,000	,409	,258
Gelişime Açıklık	-,051	,037	-,080	-1,378	,169	,106	-,088
R= .660	R ² = .435	Adjusted R ² = .421					
F ₍₆₋₂₄₂₎ = 31,077							

Tablo 2'ye bakıldığında öğrencilerinin azim düzeyleri üzerinde etkisi olduğu düşünülen kişilik özellikleri ve umut düzeylerinin, öğrencilerin azim düzeyini yordayıp yordamadığını tespit etmek için yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi neticesinde kişilik özellikleri ve umudun birlikte, öğrencilerin azim düzeyi ile anlamlı bir ilişki ($R = .660$, $R^2 = .435$, Adjusted $R^2 = .421$) gösterdiği sonucuna varılmıştır ($F_{(6-242)} = 31,077$, $p < .01$).

Analize giren altı değişken (umut, dışa dönüklük, uyumluluk, sorumluluk, duygusal denge ve gelişime açıklık) birlikte, azim puanlarındaki değişimin % 43'ünü açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon değerleri incelendiğinde, yordayıcı değişkenlerin, azim düzeyi üzerindeki önem sırası, umut ($\beta = .475$), duygusal denge ($\beta = .217$), sorumluluk ($\beta = .161$), dışa dönüklük ($\beta = .089$), gelişime açıklık ($\beta = -.080$) ve uyumluluk ($\beta = -.012$) olarak şekillenmiştir. Regresyon katsayıları ve anlamlılık testleri incelendiğinde, umut, sorumluluk ve duygusal denge ($p < .01$) değişkenlerinin azmi anlamlı bir şekilde yordadığı görülmüştür. Bunun haricindeki değişkenlerin ise azmi anlamlı bir şekilde yordamadığı tespit edilmiştir. Yordayıcı değişkenlerle azim arasındaki ilişkilere bakıldığında, umut ile ($r = .604$), dışa dönüklük ile ($r = .390$), uyumluluk ile ($r = .206$), sorumluluk ile ($r = .221$), duygusal denge ile ($r = .409$) ve gelişime açıklık ile ($r = .106$) düzeyinde ilişki gözlemlenmiştir. Regresyon analizi sonuçları neticesinde, azmi yordayan regresyon denklemi şu şekildedir:

$$\text{Azim Puanı} = (0,334 \times \text{umut puanı}) + (0,53 \times \text{dışa dönüklük puanı}) + (-0,008 \times \text{uyumluluk puanı}) + (0,079 \times \text{sorumluluk puanı}) + (0,115 \times \text{duygusal denge puanı}) + (-0,051 \times \text{gelişime açıklık puanı}) + (5,151)$$

Araştırmada test edilmeye çalışılan bir diğer hipotezse ebeveynlerin birliktelik durumuna göre mutluluk azim, umut ve kişilik boyutları puanları arasında bir farklılaşmanın olup olmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem için t testi yapılmış, sonuçlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Ebeveynlerin birliktelik durumuna göre azim, umut ve kişilik boyutları puanları arasındaki farklılaşmaya ait t testi sonuçları (N=249)

	Gruplar	N	X	Ss	sd	t	p
Azim	Birlikte	230	27,91	5,11	247	,664	.508
	Ayrı	19	27,10	5,22			
Umut	Birlikte	230	50,06	7,24	247	,797	.426
	Ayrı	19	48,68	7,74			
Dışa dönüklük	Birlikte	230	33,26	8,74	247	-,484	.629
	Ayrı	19	34,26	7,62			
Uyumluluk	Birlikte	230	40,85	6,93	247	-1,728	.085
	Ayrı	19	43,73	7,53			
Sorumluluk	Birlikte	230	39,33	10,48	247	-,649	.517
	Ayrı	19	40,94	9,30			
Duygusal Denge	Birlikte	230	29,15	9,67	247	,892	.373
	Ayrı	19	27,10	9,31			
Gelişime Açıklık	Birlikte	230	36,02	8,16	247	-3,006	.003
	Ayrı	19	41,78	6,18			

Ebeveynlerin birliktelik durumuna göre azim, umut ve kişilik boyutları puanları arasında bir farklılaşmanın olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testinde, azim puan ortalamaları açısından ebeveynleri birlikte olan üniversite öğrencileri ($\bar{X}_{\text{birlikte}}=27,91$) ve ebeveynleri ayrı olan üniversite öğrencileri ($\bar{X}_{\text{ayrı}}=27,10$) arasında anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir [$t(247)=.664$, $p > .05$]. Umut puan ortalamaları açısından ebeveynlerin birliktelik durumu arasında ($\bar{X}_{\text{birlikte}}=50,06$, $\bar{X}_{\text{ayrı}}=48,68$) anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır [$t(247)=.797$, $p > .05$]. Kişilik boyutlarından dışa dönüklük puan ortalamaları açısından ebeveynlerin birliktelik durumları arasında ($\bar{X}_{\text{birlikte}}=33,26$, $\bar{X}_{\text{ayrı}}=34,26$) anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır [$t(247)=-.484$, $p > .05$]. Uyumluluk puan ortalamaları açısından ebeveynleri birlikte olan bireylerin ortalama puanları ($\bar{X}_{\text{birlikte}}=40,85$) ile ebeveynleri ayrı olan bireylerin ortalama puanları

($\bar{X}_{ayrı}=43,73$) arasında anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir [$t(247)=-1,728, p>.05$]. Sorumluluk puan ortalamaları açısından ebeveynleri birlikte olan bireylerin ortalama puanları ($\bar{X}_{birlikte}=39,33$) ile ebeveynleri ayrı olan bireylerin ortalama puanları ($\bar{X}_{ayrı}=40,94$) arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır [$t(247)=-,649, p>.05$]. Ayrıca duygusal denge puan ortalamaları açısından bireylerin ebeveynlerinin birliktelik durumları arasında ($\bar{X}_{birlikte}=29,15, \bar{X}_{ayrı}=27,10$) anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır [$t(247)=,892, p>.05$]. Kişilik boyutlarından gelişime açıklık puan ortalamaları açısından ebeveynleri birlikte olan bireylerin ortalama puanları ($\bar{X}_{birlikte}=36,02$) ile ebeveynleri ayrı olan bireylerin ortalama puanları ($\bar{X}_{ayrı}=41,78$) arasında ebeveynleri ayrı olan bireyler lehine anlamlı bir farkın olduğu saptanmıştır [$t(247)=-3,006, p<.05$].

Araştırma kapsamında ele alınan bir başka hipotez ise üniversite öğrencilerinin gelir düzeyi açısından azim puanları, umut puanları ve kişilik boyutları arasında farklılaşma olup olmadığı yönündedir. Bu doğrultuda bahsedilen hipotezi test etmek amacıyla tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) yapılmış ve sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Üniversite öğrencilerinin gelir düzeylerine göre azim-umut puanları ve kişilik boyutu puanları arasındaki farka ilişkin tek yönlü çok değişkenli MANOVA sonuçları (N=249)

Değişkenler	Ekonomik Gelir	n	\bar{X}	Ss	sd	F	p	Anlamlılık (Tukey)
Azim	Düşük	22	27,63	6,31	2-246	,031	.970	-
	Orta	214	27,83	4,95				
	Yüksek	13	28,07	6,06				
Umut	Düşük	22	47,31	9,04	2-246	1,944	.145	-
	Orta	214	49,97	6,79				
	Yüksek	13	52,00	10,73				
Dışa dönüklük	Düşük	22	34,72	8,82	2-246	1,905	.151	-
	Orta	214	32,83	8,59				
	Yüksek	13	37,15	8,79				
Uyumluluk	Düşük	22	41,77	8,71	2-246	,226	.798	-
	Orta	214	40,98	6,74				
	Yüksek	13	40,15	8,86				
Sorumluluk	Düşük	22	39,90	10,12	2-246	,266	.767	-
	Orta	214	39,41	10,32				
	Yüksek	13	37,38	12,85				
Duygusal denge	Düşük	22	30,95	10,55	2-246	,536	.586	-
	Orta	214	28,73	9,62				
	Yüksek	13	28,46	9,51				
Gelişime Açıklık	Düşük	22	38,90	8,18	2-246	2,097	.125	-
	Orta	214	35,92	7,98				
	Yüksek	13	39,00	9,74				

Öğrencilerin gelir düzeyi farklılığı açısından, azim, umut ve kişilik boyutu puanları arasında anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (Tek yönlü MANOVA) yapılmıştır.

Analiz öncesi, veri setinin MANOVA analizine uygunluğu test edilmiştir. Yapılan uygunluk testleri sonucunda verilerin normal dağıldığı ve Box testi, kovaryans matrisleri arasında anlamlı bir farkın olduğu gözlemlenmiştir ($p=.011, p<.05$). Levene testi ise azim ($p=.080, p>.05$), umut ($p=.008, p<.05$), dışa dönüklük ($p=.752, p>.05$), uyumluluk ($p=.166, p>.05$),

sorumluluk ($p=.798$, $p>.05$), duygusal denge ($p=.961$, $p>.05$) ve gelişime açıklık ($p=.535$, $p>.05$) puanları için hata varyanslarının eşit kabul edilebileceğini göstermiştir.

Yapılan MANOVA analizi sonuçlarından hareketle gelir düzeyleri farklı olan öğrencilerin, azim, umut ve kişilik boyutu şeklindeki birleşik bağımlı değişkenler açısından anlamlı bir farklılaşmaya yol açmadığı görülmüştür [$F_{(14-480)}=1,404$, $p>.05$, Wilks' $\lambda=.923$, kısmi $=.039$]. Değişkenler birer birer analize tabi tutulduğunda ise öğrencilerin ekonomik gelir düzeyleri açısından azim puanları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır [$F_{(2-246)} = ,031$, $p>.05$]. Üniversite öğrencilerinin gelir düzeyi açısından umut puanları [$F_{(2-246)} = 1,944$, $p>.05$], kişiliğin dışa dönüklük [$F_{(2-246)} = 1,905$, $p>.05$], uyumluluk [$F_{(2-246)} = ,226$, $p>.05$], sorumluluk [$F_{(2-246)} = ,266$, $p>.05$], duygusal denge [$F_{(2-246)} = ,536$, $p>.05$] ve gelişime açıklık [$F_{(2-246)} = 2,097$, $p>.05$] boyutu puanları arasında da anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinde kişilik özelliklerinin öğrencilerin azim ve umut düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada ayrıca, anne baba birliktelik durumuna ve öğrencilerin sahip olduğu gelir düzeyine göre öğrencilerin azim ve umut puanları ile kişilik özellikleri arasında farklılaşma olup olmadığı araştırılmıştır.

Araştırmadan elde edilen ilk bulguya göre, öğrencilerin umut ve kişilik özelliklerinin öğrencilerin azim düzeylerini anlamlı bir şekilde yordadığı, umut ve kişilik özelliklerinin birlikte azim puanlarındaki değişimin %43'ünü açıkladığı görülmüştür. Bu bulgunun olası nedeni olumlu psikolojik özellikler arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki öngörüsü olabilir. Singh ve ark. (2008) azmin bir yordayıcısı olarak pozitif ve negatif duygular üzerine yaptığı çalışmada öğrencilerin azim düzeyleri arttıkça pozitif duygularının arttığını, negatif duygularının ise azaldığını ortaya koymuştur. Vinothkumar ve ark. (2016) azim ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkide psikolojik dayanıklılığın aracı rolü isimli çalışmasında azmin öznel iyi oluş ile pozitif yönlü bir ilişkisinin olduğunu bulgulamıştır. Yine bu yöndeki benzer bir çalışmada Kim ve ark. (2015) azim düzeyi yüksek bireylerin depresif duygular yaşasalar bile azim düzeyi düşük bireylere göre intiharı çok daha az düşündüklerini, Kleiman ve ark. (2013) da azmin yaşamda anlamı arttırdığını, bunun da intihar düşüncesini azalttığı yönünde bulgular mevcuttur. 313 lisans öğrencisi üzerinde yapılan ve azmin öğrencilerin depresyon, kaygı durumu ve stres düzeylerine etkisinin incelendiği bir başka çalışmada ise öğrencilerde azim düzeyinin artması öğrencilerin depresyon kaygı ve stres düzeylerini azalttığı tespit edilmiştir (Özhan ve ark., 2018). Özer ve Tezer (2010) yüksek umuda sahip bireylerin, düşük umuda sahip bireylere göre pozitif duyguları daha fazla yaşadıklarını saptamıştır. Vela ve ark. (2015) umudun azim üzerindeki etkisini araştırmış ve yüksek düzeyde umudun azmin pozitif yordayıcısı olduğunu bulmuşlardır. Son olarak bu kapsamda yapılmış bir başka çalışmada Proyer ve ark. (2014) bireylerde azim düzeyinin yüksek olmasının bireylerin geleceğe yönelik umut düzeylerini de arttırdığı ve hayata karşı daha iyimser bir tutum geliştirdiklerini ifade etmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulguya göre kişilik özelliklerinin de azmin anlamlı bir yordayıcısı olduğu saptanmıştır. Azim ile kişilik özellikleri arasındaki bağıntıya dair az sayıda da olsa çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmalarda genel itibarıyla beş faktör kişilik yapısı ile azim arasındaki ilişkinin incelendiği görülmüştür. Duckworth ve ark. (2007) tarafından yapılan çalışmada azim ile büyük beşli kişilik özellikleri arasındaki korelasyona bakılmış ve iki değişken arasında pozitif yönde anlamlı ilişkinin olduğu bulunmuştur. Bir başka çalışmada ise Ayaz ve ark.

(2017) azim ve beş faktör kişilik yapısı arasındaki ilişki ele alınmış ve azim ile en yüksek ilişki sorumluluk boyutu arasında olurken en düşük ilişki ise deneyime açıklık arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu yöndeki farklı bir çalışma ise Lin ve ark. (2017) tarafından 1504 lise öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Çalışma sonucunda beş faktör kişilik boyutlarından dışadönüklük dışındaki diğer kişilik boyutlarının azmin anlamlı bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Benzer bir çalışmada da Ivcevic ve ark. (2014) azim, okuldan memnun olma tutumu ve sorumluluklarını alma davranışları arasında anlamlı bir korelasyon olduğunu tespit edilmişlerdir. Mevcut araştırmalardan da anlaşılacağı üzere azmin birçok psikolojik özelliğimiz üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Araştırmada tespit edilen diğer bir bulguda ise ebeveynlerin birliktelik durumu ve öğrencilerin algılanan gelir düzeyleri açısından azim ve umut arasında manidar bir farklılaşmaya rastlanmamıştır. Bireyin gelir düzeyi ile azim ve umut puanları açısından anlamlı bir farklılığın olmaması azim, umut, yaşam doyumu ve iyi oluş gibi kavramların gelir düzeyinden çok etkilenmemesine bağlanabilir. Alan yazın incelemesinde bu bulgu ile benzer bir sonuca rastlanmamıştır. Buna karşın bireylerin gelir düzeyleri ile pozitif psikolojik özellikler arasında hem pozitif yönde hem de negatif yönde ilişki olduğuna dair araştırma bulguları bulunmaktadır. İlk olarak Diener ve ark. (1996) yaptıkları çalışmada gelir düzeyi değişkeninin öznel iyi oluş ile yüksek bir korelasyon gösterdiğini ortaya koymuşlardır. Benzer başka bir araştırmada ise Staudinger ve ark. (1999) sosyal statü ve gelir düzeyinin bireylerdeki iyi oluşun en güçlü yordayıcıları arasında olduğunu tespit etmişlerdir. Easterlin (1974) ise ekonomik düzey ile öznel iyi oluş arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuşlardır. Dost (2010) tarafından yapılan araştırma da gelir düzeyi algısı üst düzeyde olan öğrencilerin öznel iyi oluş puanları ve yaşam doyumu puanlarının da üst düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir. Bu doğrultudaki bir başka araştırma sonucunda da gelir düzeyi ve öznel iyi oluş arasında pozitif yönlü yüksek bir ilişki bulunmuştur (Deaton, 2008; Stevenson ve ark., 2008).

Bireylerin gelir düzeyleri olumlu psikolojik özelliklerle pozitif yönde anlamlı ilişki gösteren araştırma bulgularıyla birlikte gelir düzeyinin olumsuz psikolojik özelliklerle negatif ilişki gösteren araştırma sonuçları da mevcuttur. Sümer (2008)'in üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyinin yüksek olması öğrencilerdeki depresyon ve kaygı düzeylerinin azalmasına yol açtığı ortaya konmuştur.

Araştırmadan elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin umut ve kişilik özelliklerinin öğrencilerin azim düzeylerini anlamlı bir şekilde yordadığı, umut ve kişilik özelliklerinin birlikte azim puanlarındaki değişimin % 43'ünü açıkladığı görülmüştür. Ebeveynlerin birliktelik durumuna göre azim ve umut puanları arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı bulunmuştur. Ebeveynlerin birliktelik durumuna göre kişilik özelliklerinden gelişime açıklık puan ortalamaları açısından ebeveynleri birlikte olan bireylerin puanları ile ebeveynleri ayrı olan bireylerin puanları arasında ebeveynleri ayrı olan bireyler lehine anlamlı bir farkın olduğu saptanmıştır. Son olarak öğrencilerin algılanan gelir düzeyi açısından azim, umut ve kişilik özellikleri arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir. Araştırmanın temel bulgusu olan umut ve kişilik özelliklerinin azim üzerinde yordayıcı etkisinden hareketle bu doğrultuda yapılacak deneysel çalışmalarla azim umut ve kişilik özelliklerini geliştirecek program geliştirme çalışmaları yapılabilir. Geliştirilecek olan bu programlara sınıf ortamlarında daha geniş yer verilebilir. Azim, umut ve kişilik özellikleri daha farklı örneklem grupları üzerinde

araştırılabilir. Ayrıca benzer şekilde ebeveyn birlikteliği ve gelir düzeyinin azim umut ve kişilik özellikleri üzerindeki etkisi daha farklı değişken ve örneklem grubu üzerinde incelenebilir.

Kaynaklar

- Ayaz, A., ve Eşici, H. (2017). Üniversite öğrencilerinde kariyer uyumluluğunun yordanmasında psikolojik ihtiyaçlar ve azmin rolü. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(3), 1130-1141.
- Burger, J. M. (2006). Kişilik (çev. İD Erguvan Sarioğlu). İstanbul: *Kaknüs Yayınları*.
- Caprara, G. V., Barbaranelli, C., Borgogni, L., ve Perugini, M. (1993). The "Big Five Questionnaire": A new questionnaire to assess the five factor model. *Personality and Individual Differences*, 15(3), 281-288.
- Chamorro-Premuzic, T., ve Furnham, A. (2007). Personality and music: Can traits explain how people use music in everyday life? *British journal of psychology*, 98(2), 175-185.
- Cheavens, J. S., Heiy, J. E., Feldman, D. B., Benitez, C., ve Rand, K. L. (2019). Hope, goals, and pathways: Further validating the hope scale with observer ratings. *The Journal of Positive Psychology*, 14(4), 452-462.
- Çelikel, F., ve Erkokmaz, U. (2008). Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve umutsuzluk düzeyleri ile ilişkili etmenler. *Archives of Neuropsychiatry/Noropsikiatri Arsivi*, 45(4).
- Çivitci, N., ve Arıcıoğlu, A. (2012). Psikolojik danışman adaylarının yardım etme stilleri ve beş faktör kuramına dayalı kişilik özellikleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(23), 78-96.
- Deaton, A. (2008). Income, health, and well-being around the world: Evidence from the Gallup World Poll. *The journal of economic perspectives*, 22(2), 53-72.
- Diener, E., ve Diener, C. (1996). Most people are happy. *Psychological science*, 7(3), 181-185.
- Dost, M. T. (2010). Güney Afrika ve Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin bazı değişkenlere göre öznel iyi oluş ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 35(158), 75-89.
- Duckworth, A. L., Peterson, C., Matthews, M. D., ve Kelly, D. R. (2007). Grit: perseverance and passion for long-term goals. *Journal of personality and social psychology*, 92(6), 1087.
- Duckworth, A. L., ve Quinn, P. D. (2009). Development and validation of the Short Grit Scale (GRIT-S). *Journal of personality assessment*, 91(2), 166-174.
- Easterlin, R. A. (1974). Does economic growth improve the human lot? Some empirical evidence. *Nations and households in economic growth*, 89, 89-125.
- Fujikawa, M., Lee, E.-J., Chan, F., Catalano, D., Hunter, C., Bengtson, K., ve Rahimi, M. (2013). The Connor-Davidson Resilience Scale as a positive psychology measure for people with spinal cord injuries. *Rehabilitation Research, Policy, and Education*, 27(3), 213-222.
- Goldberg, L. R. (1990). An alternative" description of personality": the big-five factor structure. *Journal of personality and social psychology*, 59(6), 1216.
- Gow, A. J., Whiteman, M. C., Pattie, A., ve Deary, I. J. (2005). Goldberg's 'IPIP' Big-Five factor markers: Internal consistency and concurrent validation in Scotland. *Personality and Individual Differences*, 39(2), 317-329.
- Ivcevic, Z., ve Brackett, M. (2014). Predicting school success: Comparing conscientiousness, grit, and emotion regulation ability. *Journal of research in personality*, 52, 29-36.
- Keleş, H. N. (2011). Pozitif psikolojik sermaye: tanımı, bileşenleri ve örgüt yönetimine etkileri. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 343-350.

- Kern, M. L. P. (2017). Perseverance, achievement, and positive education *Future directions in well-being* (pp. 75-79): Springer.
- Kim, Y. J., ve Lee, C. S. (2015). Effects of grit on the successful aging of the elderly in Korea. *Indian Journal of Science and Technology*, 8(S7), 373-378.
- Kleiman, E. M., Adams, L. M., Kashdan, T. B., ve Riskind, J. H. (2013). Gratitude and grit indirectly reduce risk of suicidal ideations by enhancing meaning in life: Evidence for a mediated moderation model. *Journal of research in personality*, 47(5), 539-546.
- Lee, W. W. S. (2017). Relationships among grit, academic performance, perceived academic failure, and stress in associate degree students. *Journal of adolescence*, 60, 148-152.
- Leonov, N. (2019). Hope, well-being, spirituality and satisfaction: Psychosocial correlates and results.
- Lin, C.-L. S., ve Chang, C.-Y. (2017). Personality and family context in explaining grit of Taiwanese high school students. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(6), 2197-2213.
- Littman-Ovadia, H., ve Lavy, S. (2016). Going the extra mile: Perseverance as a key character strength at work. *Journal of Career Assessment*, 24(2), 240-252.
- McCrae, R. R., ve Löckenhoff, C. E. (2010). Self-regulation and the five-factor model of personality traits.
- Ong, A. D., Standiford, T., ve Deshpande, S. (2018). Hope and stress resilience.
- Oxford, R. L., ve Bolaños-Sánchez, D. (2016). A tale of two learners: Discovering mentoring, motivation, emotions, engagement, and perseverance *New directions in language learning psychology*. Springer, 113-134.
- Özhan, M. B., ve Boyacı, M. (2018). Üniversite öğrencilerinde depresyon, anksiyete ve stresin yordayıcısı olarak azim: Bir yapısal eşitlik modellemesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(4), 370-376.
- Proyer, R. T., Gander, F., Wellenzohn, S., ve Ruch, W. (2014). Positive psychology interventions in people aged 50–79 years: long-term effects of placebo-controlled online interventions on well-being and depression. *Aging & mental health*, 18(8), 997-1005.
- Sarıçam, H., Çelik, İ., ve Oğuz, A. (2016). Kısa azim (sebat) ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 5(2), 927-935.
- Saucier, G., ve Goldberg, L. R. (2002). Assessing the big five: Applications of 10 psychometric criteria to the development of marker scales.
- Seligman, M. E., ve Csikszentmihalyi, M. (2014). Positive psychology: An introduction *Flow and the foundations of positive psychology*. Springer, 279-298.
- Singh, K., ve Jha, S. D. (2008). Positive and negative affect, and grit as predictors of happiness and life satisfaction. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*, 34(2), 40-45.
- Snyder, C. R., Rand, K. L., ve Sigmon, D. R. (2002). Hope theory. *Handbook of positive psychology*, 257-276.
- Staudinger, U. M., Fleeson, W., ve Baltes, P. B. (1999). Predictors of subjective physical health and global well-being: Similarities and differences between the United States and Germany. *Journal of personality and social psychology*, 76(2), 305.
- Stevenson, B., ve Wolfers, J. (2008). *Economic growth and subjective well-being: Reassessing the Easterlin paradox*. Retrieved from

- Sümer, A. S. (2008). Farklı öz-anlayış (self-compassion) düzeylerine sahip üniversite öğrencilerinde depresyon anksiyete ve stresin değerlendirilmesi. *Unpublished Doctoral Dissertation. Konya: Selçuk University, Social Sciences Institute.*
- Snyder, C., Irwing, L., ve Anderson, J. (1991). Hope and health: measuring the will and ways, [in:] Snyder CR, Forsyth DR (eds.): *Handbook of social and clinical psychology: the health perspective*: Pergamon Press, Elmsford, NY.
- Tarhan, S. (2012). *Umudun özyeterlik, algılanan sosyal destek ve kişilik özelliklerinden yordanması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tarhan, S., ve Bacanlı, H. (2015). Sürekli Umut Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 1-14.
- Tatar, A. (2017). Büyük Beş-50 Kişilik Testinin Türkçeye çevirisi ve Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu ile karşılaştırılması. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(1), 51-61.
- Valle, M. F., Huebner, E. S., ve Suldo, S. M. (2006). An analysis of hope as a psychological strength. *Journal of school psychology*, 44(5), 393-406.
- Vela, J. C., Lu, M.-T. P., Lenz, A. S., ve Hinojosa, K. (2015). Positive psychology and familial factors as predictors of Latina/o students' psychological grit. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 37(3), 287-303.
- Vinothkumar, M., ve Prasad, N. (2016). Moderating role of resilience in the relationship between grit and psychological well-being. *International Journal of Psychology and Psychiatry*, 4(2), 10-23.
- Weisskirch, R. S. (2018). Grit, self-esteem, learning strategies and attitudes and estimated and achieved course grades among college students. *Current Psychology*, 37(1), 21-27.
- Yıldız, E. E. (2018). *Üniversite öğrencilerinin geleceğe ilişkin umutlarının ve kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anka: Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yip, T. H. J., ve Tse, W. S. (2019). Why hope can reduce negative emotion? Could psychosocial resource be the mediator? *Psychology, health & medicine*, 24(2), 193-206.

Extended Abstract

The significance of studies which put forth the transaction between the concept of compassion and attachment style can be expressed considering that the nursing behaviour that directs the attachment style of the individual is, in a sense, helping behaviour. A limited number of domestic and international studies indicate this transaction is encountered. Therefore, it is believed that such a study will contribute to filling an important gap in the literature. The basic aim of the research is to explore the predicting power of the university students' attachment styles (secure, fearful, obsessive, indifferent) and their academic achievement means of compassion. The study, also, investigates whether the university students' secure attachment styles and compassion scores differ according to their birth order and perceived parental attitudes. According to this purpose, these research questions were asked in the research: Is there a predictive effect of hope and five-factor personality characteristics on perseverance? Is there a significant difference between the university students' perseverance, hope and personality traits according to their parents' togetherness status? Is the differentiation between perseverance, hope and personality traits in terms of perceived income level in university students significant?

The sample of the research consists of the students studying at the Necatibey Faculty of Education in Balıkesir University in the 2020-2021 academic year. 249 students, who were included in the sample were selected with the convenient sampling method. The students in the sampling were between the ages

of 18 and 32 ($X^{-}=19,86$ $Sd= 2,27$) and 193 of these students (77.5%) were female, and 56 (22.5%) were male. The research is a correlational study among the descriptive research which enables investigating the predictive effect of personality traits of the university students on their perseverance and hope levels. four different scales were used to obtain data in the research. These scales are the Constant Hope Scale, which was developed by Synder et al. (1991) and adapted into Turkish by Tarhan et al. (2015), the Short Grit Scale, which was developed by Duckworth et al. (2009) and adapted into Turkish by Sarıçam et al. (2016), the Big Five-50 Personality Trait (B5PT-50-Tr), which was adapted into Turkish by Tatar (2017) and Personal Information Form which was developed by the researcher.

When the findings obtained from the research were evaluated in general, it was noticed that the students' perseverance and personality traits predicted their perseverance levels significantly, their perseverance and personality traits together explained 43 % of the change in their perseverance. It was found that there was not any significant difference between their parents' togetherness status and their perseverance and hope scores. It was determined that there was a significant difference between the scores of the individuals whose parents were together and the scores of the individuals whose parents were separated, in favour of the individuals whose parents were separated, in terms of the mean scores of openness to development from personality traits according to the coexistence of the parents. Finally, it was determined that there was no significant difference between the students' perseverance, hope and personality traits in terms of their perceived income levels.

According to the first finding of the research, it was observed that the students' hope and personality traits predicted their perseverance levels significantly, their hopes and personality traits together explained 43 % of the change in their perseverance scores. The possible reason for this finding can be predicting a positive significant relationship between positive psychological characteristics. Singh et al. (2008) suggested in their study which they conducted on the positive and negative feelings as a predictor of perseverance that as the students' perseverance levels increased their positive feelings also increased; on the other hand, their negative feelings decreased. Vinothkumar et al. (2016) found in their study named as the mean role of psychological resilience in the relationship between perseverance and psychological well-being that perseverance had a positive relationship with subjective well-being. In addition, in a similar study, Kim et al. (2015) claimed that individuals with high perseverance levels think about suicide much less than individuals with low perseverance levels even though they experience depressive feelings; and, Kleiman et al. (2013) referred that perseverance increased its significance in life and this decreases the thought of suicide. According to the finding obtained in the research that personality traits are also a significant predictor of perseverance. There are some studies, even if they are few, that suggest the relationship between perseverance and personality traits. In these studies, it was observed that generally the relationship between the five-factor personality traits and perseverance was analysed. In the study conducted by Duckworth et al. (2007), the correlation between perseverance and big five personality traits was examined and found that there was a positive relationship between the two variables. In another study, Ayaz et al. (2017) investigated the relationship between perseverance and five-factor personality traits and the highest relationship between perseverance was found with the dimension of responsibility; on the other hand, the lowest relationship was found with openness to experience. In addition to the research results that indicate a significant positive correlation between individuals' income levels and positive psychological traits, there are also research results indicating a negative relationship between income levels and negative psychological traits. In the study conducted by Sümer (2008) on university students, it has been found that the high-income level of the families of the students leads to a decrease in the depression and anxiety levels of the students.

The basic finding of the research which is considering the predicted effect of hope and personality traits on perseverance, the curriculum development activities that will develop perseverance, hope and personality traits can be carried out with experimental studies to be conducted in this direction. These curricula that will be developed can be included in the classroom environments more. Perseverance, hope and personality traits can be investigated in different sample groups. In addition, similarly, the effect of parental togetherness and income level on perseverance, hope and personality traits can be investigated on different variables and sample groups.